

نقش آفرینی ایدئولوژی در فرآیند پولشویی و بازتولید ساختارهای سلطه

مهدی افتخاری

کارشناس ارشد رشته مترجمی زبان انگلیسی دانشکده زبان ها و ادبیات خارجی دانشگاه تهران

چکیده

قبل از آن که مبحث پولشویی^۱ را بررسی کنیم، لازم است ابتدا به بحث هویت^۲ بپردازیم که در فرآیند پولشویی شاید چندان محسوس نباشد یا به نظر نیاید ولی به صورت یک حرکت نامحسوس اما پویا، دائم در جریان است. در این مجموعه ابتدا به تعریف کلید واژه های پول کثیف، هویت، پارادایم فرهنگی، اقتصادی و ایدئولوژیک و تئوری های مبحث پسااستعمار^۳ می پردازیم. هدف از این تحقیق که عمدتاً تئوری محور است تبیین نقش ایدئولوژی در روند حرکت مبارزه با پولشویی است و این که چگونه عدم رعایت اصل بی طرفی^۴ و وجود وابستگی و جانبداری گروه فرادست (اقلیتی که قدرت را در دست دارد و گفتمان مسلط جامعه می باشد) می تواند حرکت مبارزه با جریان های پولشویی را به انحراف کشانده و زمینه را فراهم سازد تا گروه فرادست برچسب پول کثیف را روی هر نوع سرمایه ای که با منافع آنان منافات دارد قراردهند. در این گستره با استعانت از تکنیک های تحلیل انتقادی گفتمان و تلفیق تئوری های پسا استعمار (من جمله موقعیت تثبیت^۵ و ذات باوری^۶) با مبحث پولشویی و با تشریح فضای آستانه ای یا فضای سوم (فضای امن)^۷، دو مرحله جدید به سه مرحله کلی فرآیند پولشویی اضافه می گردد. در نهایت با اشاره به قدرت گفتمان در هدایت و کانالیزه نمودن رفتار های اجتماعی و روانی افراد جامعه، بتوانیم حرکت مبارزه با روند پولشویی را به صورت آکادمیک و فنی دنبال نموده و در این فرآیند، رسالت مبارزه با جرائم از ژانر پولشویی را بدون انحرافات ایدئولوژیک به انجام برسانیم.

واژه های کلیدی: ایدئولوژی مسلط، پارادایم، پالیмпест، پسا استعمار، پولشویی، تئوری تکامل اجتماعی، تئوری سیستم ها، فضای سوم، وضعیت تثبیت و ذات باوری.

¹ Money Laundering

² Entity

³ Postcolonialism

⁴ Impartiality

⁵ Fixation Estate

⁶ Essentialism Estate

⁷ Third Space

۱- مقدمه

در مجموعه حاضر برای تبیین موضوع از نظریه جهان شمول تئوری سیستم ها که بنیان گذار آن لودویگ ون برتالافی^۱ زیست شناس و متفکر اتریشی است استفاده گردیده. کلمه سیستم به اجزاء و روابط فی مابین اشاره دارد و اجزاء مربوطه به هم وابسته و مرتبط می باشند و به عبارتی بر اجزاء سیستم یک رابطه معنادار حاکم است که در جهت تحقق یک هدف مشترک حرکت می کنند. از دید تئوری سیستم ها، جامعه یک نظام اجتماعی است با روابط درونی معنادار که به آن با یک رویکرد سیستمی نگریسته می شود، زیرا مکانیزم سیستم یا دستگاه متشکل از ورودی و خروجی بوده و یک حرکت فرآیند محور است. تعامل و ارتباط، پایه و اساس یک نظام اجتماعی است و به آن نظم می بخشد. ارتباط اجتماعی بواسطه نماد ها اتفاق می افتد. خط مشی رفتاری افراد جامعه در نماد ها متجلی می گردد، به عبارت دیگر وقتی یک سرمایه یک هویت جدید پیدا می کند، در واقع یک نماد اجتماعی جدید محسوب می شود که می تواند منشاء قانونی یا غیر قانونی داشته باشد. نکته مهم این است که یک نماد برای قرار گرفتن و پذیرفته شدن در یک بافت اجتماعی جدید لازم است ویژگی ها و مشترکات آن نظام اجتماعی خاص را به دست آورد و با پیچیدگی محیط جدید خود را همسو و سازگار سازد یا بر اساس تئوری بومی سازی ونوتی^۲ در بافت جدید بومی گردد تا به نحوی منشاء اولیه آن در میان لایه های متعدد به فراموشی رود زیرا نماد ها در نظام اجتماعی قالب دو وجهی دارند که یک وجه آن شکل ظاهری است و وجه دیگر آن مستتر و دارای بار ایدئولوژیک است. در فرآیند پولشویی، قالب پنهانی نمادها مد نظر است زیرا یک فعالیت پولشویی مانند یک سیستم نظام مند دارای پیچیدگی و ویژگی های خاص خود می باشد و مادامی که با بافت جدید اجتماعی و اقتصادی در تقابل قرار گیرد نمی تواند برای ادغام در اقتصاد رسمی برای خود بستر مناسبی را فراهم سازد، در نتیجه، برای یک لایه گذاری موفق، لازم است سرمایه با منشاء غیر قانونی مکانیزم کاهش پیچیدگی را اتخاذ نموده و مشترکات هویتی، فرهنگی و اقتصادی بافت جدید را به دست آورد. اگر چنین شود، روند مبارزه با پولشویان بسیار دشوار خواهد بود ولذا باید از ورود پدیده پولشویی به مرحله مذکور ممانعت نمود. قطعا در یک سیستم، نوعی ارتباط منظم و وابستگی متقابل وجود دارد و عناصر غیر مرتبط، ناسازگار و مستقل می تواند حرکت منسجم و منظم اجزاء سیستم را مختل نماید، بنابر این، اتخاذ مکانیزم کاهش پیچیدگی و وفق پذیری شرط اول و آخر لایه گذاری و در نهایت ادغام سرمایه با منشاء غیرقانونی در اقتصاد رسمی است. کاملا واضح است که راه مقابله با این پدیده شوم، بالا بردن میزان پیچیدگی سیستم های مالی و موسسات مالی کشور میزبان است. هر چه سیستم موسسات مالی پیچیده تر و نفوذ ناپذیرتر باشد، پروسه نفوذ و لایه گذاری و در نهایت ادغام سرمایه با منشاء غیرقانونی در اقتصاد رسمی دشوارتر و در برخی مواقع ناممکن است. بر اساس تئوری سیستم ها، تمام اجزاء و متعلقات یک سیستم باید با یکدیگر یک رابطه مشترک و متقابل برقرار کنند والا کل سیستم با اختلال روبرو می گردد. نقطه مقابل رابطه منظم و متقابل، پدیده اختلال و خودمحوری است. همان گونه که اشاره گردید، پولشویی نوعی فعالیت سیستم مدار است و مادامی که رابطه منظم و متقابل میان اجزاء و متعلقات آن حاکم باشد، فعالیت پولشویی یک حرکت نرمال و طبیعی جلوه می کند مگر آن که رابطه منظم و متقابل اجزاء مربوطه به نحوی مختل گردد که در همین نقطه است که سرمایه ای به داشتن منشاء غیر قانونی مشکوک می گردد. در بحث لایه گذاری و ادغام پول کثیف با اقتصاد رسمی، همچنین می توان از تئوری تکامل اجتماعی لوهمن^۳ نیز بهره جست که میان پروسه ادغام و تکامل اجتماعی نوعی اشتراک هدف و روند وجود دارد.

تعاریفی که تاکنون از موضوع پولشویی و پول کثیف ارائه گردیده تقریبا از لحاظ محتوی و مضمون یکسان هستند و ساده ترین تعریفی که از پولشویی می توان ارائه نمود بدین شرح است: هر نوع عایدی که از فعالیت های غیر قانونی که به طور مستقیم یا غیر مستقیم در نتیجه ارتکاب جرم به دست آمده باشد پول کثیف نام دارد و این پروسه سه فعالیت را به شرح زیر در بر می گیرد.

¹ Ludwig Von Bertalanffy, Austrian Bililogist (System Theory)

² Venuti 1995, Domestication Theory

³ Luhmann's Theory of Social Evolution

سه فعالیت مربوطه عبارتند از:

الف) تحصیل عایدی

ب) تبدیل عایدی

پ) پنهان کردن ماهیت و منشاء اصلی عایدی

به طور خلاصه، پژوهشگران مبحث پولشویی برای عملیاتی شدن تبدیل پول کثیف به پول تمیز یا تطهیر شده، سه مرحله کلی را در نظر گرفته اند که به شرح زیر است:

سه مرحله مربوطه عبارتند از:

الف) جایگذاری (مکان یابی و استقرار)^۱

ب) لایه گذاری (خواباندن یا پنهان سازی)^۲

پ) ادغام سرمایه تطهیر شده^۳ به اقتصاد رسمی

در نتیجه، تطهیر پول کثیف و بهره برداری از آن در اقتصاد رسمی طی سه مرحله ای که ذکر آن رفت انجام می شود. اما در این مجموعه دو مرحله جدید مطرح و معرفی می گردد که قطعاً همان وضعیت مطلوبی است که گروه ها و سازمان های پولشو در پی رسیدن با آن می باشند.

دو مرحله جدید در پروسه پولشویی عبارتند از:

الف) مرحله یا موقعیت تثبیت^۴

ب) مرحله یا موقعیت ذات باوری^۵

مراحل تثبیت و ذات باوری از جمله مراحل جدید و جزو مراحل نهایی در پروسه پولشویی محسوب می شود ضمن این که گذشتن فعالیت پولشویی از دو مرحله نهائی فوق، حرکت مبارزه با پولشویی را بسیار دشوار چالش برانگیز می نماید. ولی تقدم و تاخر این دو مرحله با سه مرحله پیشین جای بحث دارد که به تفصیل در صفحات بعد به آن اشاره خواهد شد.

تعریف مراحل تثبیت و ذات باوری:

زمانی که یک حرکت پولشویی وارد مرحله جایگذاری می گردد، برای ورود به اقتصاد رسمی کشور میزبان، باید از مراحل لایه گذاری و ادغام عبور کند و در مرحله ادغام است که یک فعالیت پولشویی محقق می گردد ولی در تحقیق حاضر دو مرحله جدید که ذکر آن رفت معرفی گردیده که چنانچه هر نوع فعالت پولشویی از مراحل تثبیت و ذات باوری عبور کند، مبارزه با پولشویی بسیار دشوار و به جرات می توان گفت بی نتیجه خواهد بود، زیرا در مرحله تثبیت، پول تطهیر شده به نقطه ثبات می رسد یا به عبارت دیگر اکثریت قریب به اتفاق افراد حوزه ی اجتماعی که در آن پول کثیف تطهیر شده است، پول کثیف را پذیرفته اند و نسبت به آن حس همزادپنداری پیدا کرده اند و آن حوزه خاص اجتماعی دچار نوعی ذات باوری می گردد که به عبارتی نقش قدرتمند ایدئولوژی را می توان در مرحله ذات باوری بخوبی احساس نمود. منظور از ذات باوری این است که مشارکین اجتماعی از ورود سرمایه تطهیر شده به حوزه فعالیت شان رضایت کامل دارند و آن را جزء لاینفک زندگی خود می دانند و قدرت ایدئولوژی مسلط به خط مشی فکری آنان مشروعیت می دهد.

¹ Placement

² Layering

³ Integration

⁴ Fixation Estate

⁵ Essentialism Estate

در بحث پولشویی، لازم است ابتدا به توضیح کلیدواژه هویت بپردازیم. همان گونه که ذکر آن رفت، موضوع هویت در فرآیند پولشویی شاید چندان محسوس نباشد یا به نظر نیاید، اما به صورت یک حرکت نامحسوس و در عین حال پویا، در کل پروسه پولشویی فعال بوده و جریان دارد. هویت همان ویژگی های ظاهری و باطنی یک فرد یا یک شیء محسوب می شود که بواسطه آن، فرد یا شیء از دیگران متمایز می گردد. اگر این تعریف را بپذیریم، در نتیجه برای رسیدن به یک هویت جدید باید نوعی ویرانگری صورت گیرد تا هویت جدید شکل گیرد ولی این دگرگونی هویتی تا حدی دشوار و زمان بر است ولی در هر صورت، در فرآیند پولشویی ما نوعی تغییر هویت را داریم. به عبارت دیگر، پول کثیف برای تطهیر شدن، یک هویت را از دست داده و یک هویت جدید را به دست می آورد اما در حقیقت در فرآیند تبدیل پول کثیف به پول تمیز ما شاهد یک حالتی از دگرگونی^۱ می باشیم نه دگرگونی. در این روند، دائم تغییر الگوی ارزش ها، نماد ها، اسطوره ها و سنت ها را خواهیم داشت و حتی می توان انتظار داشت که ارزش ها جای خود را به ضد ارزش ها بدهند.

شاید این سوال به ذهن آید که هویت چه ارتباطی با مبحث پولشویی دارد؟ برای پاسخ به این سوال لازم است به چند نکته به شرح زیر اشاره شود. عایدی که با منشاء غیر قانونی تبدیل به پول تمیز می گردد، دچار نوعی تحول هویتی می شود ولی این تغییر هویت به صورت نامحسوس ولی یک جریان ممتد و مستمر است. عایدی تطهیر شده وقتی وارد اقتصاد رسمی می گردد، صور گوناگونی از تغییر هویت می باشد که طیف آن خانواده، زبان، دین و آئین، تاریخ، سنت ها و ارزش ها، باورها و رفتار ها را تحت شعاع قرار می دهد زیرا زمانی که سرمایه تطهیر شده برای یک گروه اجتماعی خاص که پول به آن تزریق گردیده، منشاء یک عایدی جدید شود، مشارکین آن بافت خاص اجتماعی نسبت به سرمایه ای که در اختیارشان قرار گرفته حس همزادپنداری پیدا می کنند و از پذیرش هر ایده و گفتمان مبنی بر آلوده بودن منشاء آن سرمایه امتناع و اجتناب نموده و ایدئولوژی حاکم بر تفکر آنان، اجازه نمی دهد منشاء سرمایه ی در اختیار را رصد و بازبینی کنند که در نتیجه این همان موقعیت تثبیت و در واقع وضعیت مطلوبی است که گروه ها و سازمان های پولشو برای رسیدن به آن تلاش می کنند. ایدئولوژی که مجموعه ای از باید ها و نباید ها است، دائم رفتار و فعالیت بشر را تحت تاثیر قرار می دهد و گاه تا جایی پیش می رود که یک گروه از افراد جامعه بواسطه نوع رفتار ایدئولوژیک شان به عنوان یک گروه بروتال معرفی می شوند درحالی که این افراد شاید بروتال نباشند ولی رسوخ عمیق ایدئولوژی خاص در تفکرات آنان ایجاب می کند دست به اعمال غیر انسانی و غیر متعارف بزنند.

برای تبیین بیشتر مطلب، اشاره ای می کنیم به گروه کانیبال ها و مکتب کانیبالیسیم^۲ و یا همان مکتب آدم خواری. کانیبال ها، تام بیکر^۳ که یک مبلغ و کشیش بود را زنده زنده خوردند و بر این باور بودند که وی هم قداست دارد و هم این که او از گروه فرادست است و بنابراین اگر گوشت او را بخورند، می توانند هم به قداست او برسند و هم این که قدرت او را به دست آورند. قطعاً در پس این عمل بروتال کانیبال ها یک ایدئولوژی عمیق و قوی نهفته است که بواسطه آن به این رفتار وحشیانه خود مشروعیت می دهند. با توجه به این مطالب، به خوبی می توان دریافت که پدیده ایدئولوژی از صدر تاریخ تاکنون در رفتار و نوع عملکرد بشر دائم نقش آفرینی کرده و سناریوی پولشویی و رسالت مبارزه با پولشویی نیز از این تاثیر ایدئولوژیک مستثنی نیست. در پروسه تطهیر پول کثیف قالباً با مضامینی چون هویت پایدار، وجود مستقل، هایبریدیته فرهنگی یا التقاد فرهنگی^۴ روبرو هستیم. درباره کلیدواژه هویت تا حدی صحبت شد اما سرمایه ایی که منشاء آن غیرقانونی است و قرار است در یک حوزه ی جدید بکار گرفته شود و وارد اقتصاد رسمی گردد، دچار نوعی دیاسپورا^۵ یا از اصل جدا شدگی می گردد، زیرا پول با منشاء غیر قانونی هویت اصلی خود را از دست داده و قرار است با یک هویت جدید رونمایی شود و در نتیجه، پول کثیف با نوعی دوگانگی هویتی یا به اصطلاح با گونه ای از هایبریدیته و التقاد فرهنگی روبرو است.

¹ . Otherness

² Canibalism

³ Tom Baker

⁴ Cultural Hybridity

⁵ Diaspora

سرمایه با منشاء غیرقانونی اکنون نه می تواند در موطن اصلی خود مورد بهره برداری قرار گیرد و نه در حوزه جدید مگر آن که از آن پنج مرحله که ذکر گردید با موفقیت عبور کند. سرمایه به اصطلاح کثیف برای احیای موقعیت خود باید در یک فضایی قرار گیرد که نقطه تلاقی حوزه اول و حوزه جدید فعالیت اش است. این نقطه تلاقی همان فضای سوم یا مکان امن و یا فضای آستانه ای^۱ است (شکل ۱). سازمان هایی که به امر پولشویی مبادرت دارند فقط در این فضای سوم می توانند فعالیت نموده و برای جایگذاری، لایه گذاری و ادغام، بستر سازی کنند. ناگفته نماند که سازمان هایی که در مسیر ضد پولشویی حرکت می کنند نیز در همین فضای سوم می توانند اهداف خود را محقق نمایند. ایجاد کارگاه های آموزشی و تبیین تکنیک ها و استراتژی های شناسایی که منجر به کند شدن روند پولشویی می گردد از جمله مواردی است که در فضای سوم می تواند صورت گیرد. در فضای سوم هم سازمان های پولشو قرار دارند و هم سازمان های ضد پولشویی. این دو گروه در تقابل، در همین فضای سوم است که می توانند به مرحله تثبیت برسند ولی در این فضا هر چه مشارکین اجتماعی با ابعاد و صور گوناگون فرآیند پولشویی و تبعات و خطرات و مصادیق آن بیشتر آشنا باشند، تلاش در جهت متوقف کردن و یا کند نمودن روند پولشویی نتیجه بهتری را به دنبال خواهد داشت. ناگفته نماند که متوقف کردن روند پولشویی بسیار دشوار و تا حدی ناممکن است ولی می توان روند آن را کند نموده و از اشاعه آن جلوگیری نمود، ضمن این که برخورداری از دانش مشترک^۲ یا به عبارتی دستیابی به تکنیک ها و استراتژی های پولشویان در راستای جلوگیری از اشاعه این ژانر از جرائم مالی بسیار موثر خواهد بود. در همین فضای سوم ما شاهد تغییر، خلاقیت و شکوفایی هر یک از دو گروه که در تقابل هم قرار دارند می باشیم ولی گروهی به شکوفایی و خلاقیت می رسد که به گفتمان مسلط یا به عبارتی به گفتمان مسلط امپریالیسم فرهنگی^۳ دسترسی داشته باشد. این گفتمان مسلط متشکل از یک ایدئولوژی مسلط و زبانی است که امپریالیسم با آن تعاملات اجتماعی، اقتصادی و تکنولوژیک خود را انجام می دهد.

بنابراین، تسلط به زبانی که سازمان های پولشو با آن تعاملات فرهنگی خود را پیش می برند از جمله زیر شاخه های امپریالیسم فرهنگی یا همان گفتمان مسلط است. مادامی که هر یک از طرفین در راستای اهدافشان به نقطه تثبیت و ذات باوری برسند، فضای سوم برای آنان مکان امنی است. زیرا در نقطه تثبیت، مشارکین و اعضای جامعه ای که سرمایه کثیف به آن تزریق شده و موجب رفاه ظاهری آنان گردیده، به پول کثیف^۴ یک هویت فرهنگی و اقتصادی جدید می دهند و ضمن پذیرش آن در اقتصاد رسمی، به آن مشروعیت می دهند و حتی به بازبینی لایه گذاری های متعدد و رصد نمودن منشاء سرمایه، تمایلی نشان نمی دهند، چرا که آن سرمایه برای آنان منشاء بهبود وضعیت مالی بوده و در مورد آن به حس همزادپنداری رسیده اند و ایدئولوژی مسلط و حاکم بر آنان از صور گوناگون به سرمایه تطهیر شده مشروعیت تام می بخشد. ذکر این نکته ولو کلام مکرر ضروری است که بدانیم زبان دارای قدرت است و در پشت صحنه هر گفتمان یک ایدئولوژی پنهان وجود دارد و همین ایدئولوژی، امکان بی طرفی^۵ را از بین می برد و مادامی که وضعیت این گونه باشد گروه فرادست^۶ می تواند بتواند به کلام و سرمایه ای که شاید منشاء غیرقانونی دارد مشروعیت بدهد و حتی برچسب پول کثیف را بر روی سرمایه ای که منشاء آن قانونی است قرار دهد. وقتی ایدئولوژی مسلط تصمیم گیرنده باشد، قطعاً ما دچار نوعی پارادایم^۷ فرهنگی، اقتصادی و تکنولوژیک می گردیم که در آن هم موضوع بحث کلا تغییر می کند و هم این که متودولوژی یا روش شناسی تحقیق نیز عوض می شود و در نهایت منافع و موقعیت شخصی یک گروه خاص و وابستگی فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی آنان رسالت مبارزه با پولشویی را به انحراف می کشاند و این امر خود تبعات و عواقب جدی و خطرناکی را به دنبال خواهد داشت. بنابر این

^۱ Third Space

^۲ Shared Knowledge

^۳ Dominant Cultural Imperialism

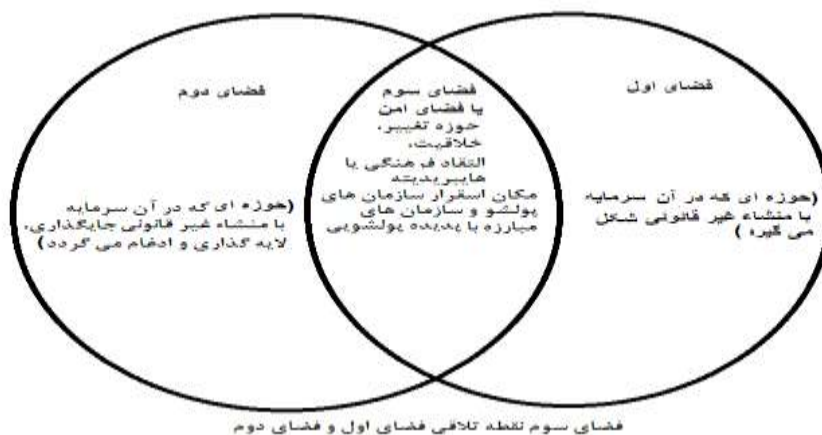
^۴ Dirty Money

^۵ Impartiality

^۶ Dominant Group

^۷ Paradigm

هر نوع فعالیت شناسایی و مبارزه با روند پولشویی باید به دور از هر نوع تعصب و جانبداری، وابستگی فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و ایدئولوژیک انجام شود در غیر اینصورت نمی توان نتیجه مطلوبی را انتظار داشت.

شکل ۱. فضای سوم یا مکان امن و یا فضای آستانه ای

پالیمپست

پالیمپست^۱ نسخه خطی یا دست نوشته ای است که مطالب اولیه نوشته شده بر روی آن پاک شده و دوباره روی آن، مطلب جدید نوشته می شود. فلاسفه یونان باستان مطالب علمی را بر روی پوست آهو و بره می نوشتند. محدودیت عرضه پوست و گران بودن قیمت آن، اغلب فلاسفه و دانشمندان را در ثبت مطالب علمی با مشکل رو برو می ساخت، برای حل این مشکل، متداول بود که مطلب علمی را یک مرتبه به صورت افقی روی پوست بنویسند و مطلب جدید نیز همان گونه که در شکل^۲ ملاحظه می گردد، به صورت عمودی نوشته شود تا این که هم مطلب عمودی و هم مطلب افقی قابل خواندن و رویت باشد و ضمن این که در مصرف پوست نیز صرفه جویی شود. ناگفته نماند که شاید روی یک قطعه از پوست چندین لایه از دست نوشته ایجاد می شد که در هر مرحله پاک می گردید و دوباره روی آن مطلب جدید قرار می گرفت. این نوع از لایه گذاری نوشتاری اصطلاحاً پالیمپسیست خوانده می شود ولی این سوال پیش می آید که پالیمپسیست چه ارتباطی با مبحث پولشویی دارد؟ برای پاسخ به این سوال، لازم است به این نکته اشاره شود که چندین لایه از دست نوشته های متفاوت و متوالی، اولین لایه دست نوشته را می پوشاند و شاید تصور گردد که حتی لایه نخست اصلاً وجود ندارد، ولی پیشرفت های علمی و تکنولوژیک این امکان را فراهم ساخته که بوسیله اشعه ماوراء بنفش بتوان لایه های زیرین دست نوشته بر روی پوست را تشخیص و بازنمایی نمود.

^۱ Palimpsest

شکل ۲. نمونه از پالیمپست به صورت عمودی و افقی

یکی از مهم ترین مراحل تکوین تطهیر پول، مرحله لایه گذاری است. سرمایه با منشاء آلوده در همین مرحله لایه گذاری است که ماهیت اصلی آن میان لایه های متعدد و متعاقب پنهان می گردد و یا به فراموشی می رود. زمانی که تعدد لایه وجود داشته باشد، طبعاً لایه اولیه در میان سایر لایه ها مانند پالیمپست کم رنگ شده و به تدریج محو می گردد و این همان وضعیت مطلوبی است که گروه های پولشو برای نیل به آن تلاش می کنند. برای معرفی وضعیت مطلوب یادشده از مفاهیم "موقعیت تثبیت" و "ذات باوری" استفاده گردیده قطعاً موقعیت تثبیت و ذات باوری نوعی تقدم و تاخر دارد. به عبارت دیگر، نقطه تثبیت مرحله قبل از ذات باوری است بعلاوه این که موقعیت تثبیت بعد از مراحل جایگذاری و لایه گذاری قرار دارد ولی موقعیت ذات باوری و رسیدن به حس همزادپنداری با سرمایه کثیف بعد از مراحل ادغام و تثبیت رخ می دهد و در همین مرحله است که ایدئولوژی با قدرت تمام عیار خود از پذیرش منشاء غیر قانونی پول امتناع می کند. ناگفته نماند که در این تحقیق از قانون پایستگی انرژی^۱ که بر اساس آن مقدار انرژی در جسم همیشه ثابت است ولی ممکن است از نوعی به نوع دیگر و یا از صورتی به صورت دیگر تبدیل شود نیز استفاده گردیده.

پول کثیف انرژی و ماهیت غیر قانونی بودن را فی نفسه در خود دارد. این پول ذاتاً بار منفی و آلودگی را داراست و در هر حوزه ای که قرار گیرد آلودگی و بار انرژی منفی را اشاعه می دهد، هر چند که ظاهری پاک دارد. در ضمن بر اساس قانون پایستگی جرم، جرم به انرژی و انرژی به جرم تبدیل می شود. به عبارت دیگر، پول کثیف به انرژی تبدیل شده و انرژی بدست آمده دوباره به پول کثیف تبدیل می شود و در این سیکل دائم ما چرخه تبدیل جرم آلوده به انرژی و تبدیل انرژی به جرم آلوده را خواهیم داشت و اثرات سوء سرمایه با منشاء آلوده، بر اساس قانون پایستگی، بقاء دارد ولی چنانچه زمینه های تولید انرژی آلوده از بین برود، به تدریج می توان طلوع شکوفایی را انتظار داشت. با توجه به مطالبی که ذکر گردید، لایه های اولیه پول کثیف را می توان تشخیص داده و رونمایی نمود ولی این کار باید قبل از رسیدن به مرحله ذات باوری صورت گیرد زیرا در

^۱ Law of Conservation of Energy

مرحله ذات باوری ما با قدرت تمام عیار ایدئولوژی روبرو هستیم که رویارویی و مقابله با آن در بسیاری از موارد به نزاع و جنگ می انجامد.

بحث و نتیجه گیری

با توجه به مطالب یاد شده، می توان به این نتیجه رسید که هر نوع فعالیت در جهت مبارزه با جرائم پولشویی^۱ باید به دور از تعصبات و تعلقات ایدئولوژیک بوده و بدون داشتن وابستگی اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی به یگ گروه خاص انجام شود. عمدتاً رعایت اصل بی طرفی در این قضاوت ها می تواند فعالیت های مبارزه با پولشویی را شفاف تر و هدفمند تر نماید. در غیر این صورت، نمی توان انتظار داشت که فعالیت ما در این گستره از معیار های کیفی متعارف برخوردار باشد. همان گونه که در سطور قبل به آن اشاره شد، زبان و به طور کلی گفتمان دارای قدرت است و ایدئولوژی برای زبان یک منبع انرژی است و در این راستا، گفتمان می تواند هم نقش سازنده داشته باشد و هم نقش مخرب البته بسته به این که این قدرت در اختیار کدام گروه خاص جامعه قرار می گیرد که به کلام خود مشروعیت می دهد. برای تبیین بیشتر موضوع اشاره می کنم به یک جمله از شیکسپیر. دیوید مورلی در کتاب خود تحت عنوان مقدمه ای بر نگارش خلاقانه^۲ به نقل از شیکسپیر می گوید: "نه تنها قدرت زبان در اختیار من و همراهانم است، بلکه همتایان بد طینت من نیز قدرت زبان را در اختیار دارند". در این جمله شیکسپیر می توان به قدرت تخریبی و سازندگی گفتمان پی برد بسته به این که این ابزار قدرت در دست کدام گروه اجتماعی قرار گیرد و چگونه به رفتار و گفتمان خود مشروعیت ببخشند. بستر سازی اجتماعی برای خودآگاهی و آشنایی افراد جامعه با مصادیق جرائم پولشویی و تسلط به زبانی (گفتمان امپریالیسم فرهنگی) که سازمان های پولشو بواسطه آن تعاملات اجتماعی را انجام می دهند، برای دستیابی به استراتژی و تکنیک های آنان در گستره پولشویی بسیار مفید و کمک کننده خواهد بود. اما در تمام مراحل شناسایی و گزارش دهی درباره ماهیت یک سرمایه خاص، باید اصل بی طرفی و تکریم مشتری رعایت گردد والا نتیجه مطلوبی حاصل نخواهد شد. ایجاد کارگاه های آموزشی مرتبط با مبحث پولشویی و تبیین حوزه هایی که مناسب جایگذاری، لایه گذاری و در نهایت ادغام پول با اقتصاد رسمی است، می تواند برای تهدیدات ناشی از ورود سرمایه با منشاء غیر قانونی به اقتصاد رسمی رصد نسبتاً دقیقی باشد.

برای کاهش خطر مواجه شدن با تهدیدات پولشویی قدم اول این است که تسلط لازم به زبان هایی که سازمان های پولشو از آن استفاده می کنند به دست آید زیرا از این طریق می توان با تکنیک ها و دانش روز در حوزه مبارزه با جرائم پولشویی آشنا شده و با مصادیق این جرم سازمان یافته به صورت علمی مبارزه نمود. ایجاد کارگاه های آموزشی و تربیت مدیران و زیر مجموعه های آنان و تبیین و آموزش استراتژی های مربوطه و انجام مانورهای مبارزه با پولشویی و رصد و کنترل نامحسوس داخلی (داخل کشور) و ارتباط مستمر با سازمان های بین المللی ضد پولشویی و کنترل دقیق فضای سایبری و مجازی از جمله اقدامات موثر محسوب می شود. شایان ذکر است که فضای مجازی بستر بسیار مناسبی است برای فعالیت های پولشویی و کنترل آنلاین آن بسیار دشوار و هزینه بر است. ضمن این که سرعت بالای تراکنش های مالی در فضای مجازی و طیف گسترده ایی که فضای آنلاین می تواند در لحظه در بر گیرد، خود یک چالش بزرگ در کنترل فعالیت های مشکوک به جرائم مرتبط با پولشویی محسوب می شود. تحقیقات نشان داده که آشنایی افراد جامعه با پدیده پولشویی و مصادیق آن می تواند اشاعه جرائم پولشویی را تا حد زیادی کاهش دهد. در ضمن موسسات مالی باید از دانش روز بهره مند بوده و به تجهیزات مدرنی مجهز باشند که بتواند هر لحظه وجوه مشکوک را شناسایی، ردیابی و رهگیری کند. دسترسی سریع موسسات مالی به دیتای مورد نظر برای جلوگیری از انتشار جرائم پولشویی بسیار ضروری است و این هدف زمانی محقق می شود که این موسسات مجهز به امکانات تکنولوژیک روز باشند و دائم گزارشات مالی به روز رسانی شده را در اختیار داشته باشند بعلاوه این که

^۱ Money Laundering Crims

^۲ Introduction to Creative Writing by David Morly

تجهیزات مربوطه باید بتواند از حساب مشتریان گزارشات آماری ارائه دهد و در مورد حساب ها گزارش با مضامینی مانند: حساب فاقد ریسک، دارای ریسک پایین، ریسک متوسط و ریسک بالا را ارائه دهد. علاوه بر نکات یاد شده، برای بهبود روش مبارزه با پدیده پولشویی لازم است موسسات مالی به تکنولوژی روز مجهز باشند تا بتوانند بطور مستمر فعالیت های مرتبط با پولشویی را هم ردیابی نموده و هم این که بازخور مناسبی از رابطه میان موسسه مالی و واحد اطلاعاتی مالی به دست آورند. ناگفته نماند که رابطه در هم تنیده ی موسسات مالی و بافت پیچیده اقتصادی، اجتماعی و سیاسی، ایجاب می کند که موسسات مالی بیشتر در تیرس فعالیت های پولشویی قرار گیرند. مدرنیته و تکنولوژی در موسسات مالی بسار حائز اهمیت است و بخش فناوری اطلاعات^۱ فضایی است که تکنولوژی در آن نقش آفرینی می کند و تبعات خطرناکی که خلاء مدرنیته می تواند در حوزه فناوری اطلاعات داشته باشد کاملا واضح است و پدیده پولشویی از جمله خطراتی است که موسسات مالی همواره با آن مواجه هستند. از آن جایی که پدیده پولشویی یک فعالیت کاملا پویا محسوب می شود و دائم در حال تغییر و تحول است، در رویارویی با آن باید از یک رویکرد تکنولوژیک و سیستماتیک استفاده نمود و در این راستا نقش بخش های فناوری اطلاعات بسیار حساس و تعیین کننده است.

تقدیر و تشکر

بدین وسیله از رهنمود های ارزشمند جناب آقای دکتر عبدالله کریم زاده عضو هیئت علمی دانشکده زبان ها و ادبیات خارجی دانشگاه تهران در حوزه مباحث پسا استعمار و جناب آقای دکتر احمد وفائی بصیر (دکترای زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه آزاد اسلامی) در امر فراهم نمودن بستری مناسب برای چاپ مجموعه حاضر و سایر عزیزانی که در این جهت همکاری و مساعدت نموده و راهگشا بوده اند تشکر می کنم. در ضمن لازم می دانم از پژوهشگران و محققین محترم که در حوزه مبحث پولشویی مطالب ارزشمندی را ارائه داده اند قدردانی نمایم

منابع

۱. ادارات کل مبارزه با پولشویی بانک ملی ایران و بانک صادرات ایران (۱۳۹۵).
2. Ana L. C. (2007). A Theory of "Crying Wolf" The Economics of Money Laundering Enforcement. DOI: 10.1093/jleo/ewp018
3. Brigitte U. (2013). Can Money Laundering Decrease?, First published April 23, 2013.
4. [Dennis C.](#) (2014). Handbook of Anti-Money Laundering, ISBN: 978-0-470-06574-7.
5. Mitchell W. J. T. and Homi K. B. (2005). Edward Said Continuing the Conversation. ISBN: 9780226532035
6. John M. (2011). Money Laundering: A Guide for Criminal Investigators, Third Edition, December 14, 2011 by CRC Press.
7. Edvard S. (1979). Orientalism Paperback, October 12, 1979. ISBN 9780394740676
8. Peter B. (2009) Cultural Hybridity, 1st Edition, ISBN: 978-0-7456-4697-8
9. Rui T. (2013). Thematic Paper on Money Laundering Relationship between Money Laundering, Tax Evasion and Tax Havens. January 2013.
10. Homi K. B. (1994). The Location of Culture by, Psychology Press, 1994. ISBN: 0-415-01635-5

¹ Information Technology (IT)

The Role of Ideology in the Process of Money Laundering and Reproduction of Dominant Structures

Mehdi Eftekhari

M.A. Graduate of the Faculty of Foreign Languages & Literature of Tehran University, Iran

Abstract

Before examining the money laundering issue, we need to discuss the word 'identity' which may not be so tangible in money laundering process, while it is an impalpable and dynamic current. In this series, we first discuss the key words of dirty money, identity, cultural, economic and ideological paradigms, and theories of post-colonialism. This work, meanwhile, is mainly theory-based type. In order to explain the role of ideology in the process of anti-money laundering and that to elaborate that how non-observance of the principle of impartiality, dependence, and favoritism of the dominant group (the minority that holds power and the dominant discourse of society) can deviate any movement in the fight against money laundering and that can provide an opportunity for the dominant group to label dirty money on any type of capital that conflicts with the dominant group's interests. By applying critical discourse analysis techniques and integrating post-colonial theories with money laundering discipline, as well as taking advantage of Fixation and Essentialism as two new stages in money laundering and by posing a new realm called Third Space (Safe or Hybrid Space), it is aimed to add two new steps to the old three general stages of money laundering process. Finally, referring to the power of discourse in guiding and channelizing the social and psychological behaviors of social participants in a particular social context, we intend to pursue academically and technically the combat against money laundering, and in this process, it is extremely important to conduct the mission of the fight against crimes of money laundering genre without ideological biases and with observing the principle of impartiality.

Keywords: Dominant Ideology, Paradigm, Palimpsest, Post-colonialism, Money Laundering, Social Evolution Theory, System Theory, Third Space, Fixation and Essentialism Estates.
